

Український державний університет залізничного транспорту
кафедра СПЕЦІАЛІЗОВАНІ КОМП'ЮТЕРНІ СИСТЕМИ

Затверджено
на засіданні кафедри
спеціалізованих комп'ютерних систем
протокол № 16 від 25.08.2025 р.
Завідувач кафедри СКС
Мойсеєнко В.І.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ
ПРОГРАМУВАННЯ ТА АЛГОРИТМІЗАЦІЯ
І та 2 семестри 2025-2026 навчального року

освітній рівень перший (бакалавр)
галузь знань 12 Інформаційні технології
спеціальність 123 Комп'ютерна інженерія

галузь знань F Інформаційні технології
спеціальність F7 Комп'ютерна інженерія

освітня програма Спеціалізовані комп'ютерні системи (СКС)

Час та аудиторія проведення занять згідно розкладу: <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Лектори: БУТЕНКО Володимир Михайлович

Контакти: docent.butenko@gmail.com, <mailto:butenko@kart.edu.ua>

Веб-сторінки курсу:

Веб-сторінка курсу: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://lib.kart.edu.ua>

Комп'ютерна техніка широко розповсюджена в наш час. Важко уявити де вона не використовується і, тим більше, в сфері залізничного транспорту та інфраструктури. Її широке застосування в цій галузі дало можливість пришвидшити і покращити роботу технічних і програмно-апаратних засобів систем залізничної автоматики та керування різними технологічними об'єктами. Це вимагає від працівників глибокого знання як основ програмування, так і елементарного знання комп'ютерної техніки. Вивчаючи цей курс, студенти не тільки зрозуміють основоположні принципи алгоритмізації (тобто постановки та проектування задачі для подальшої реалізації її на мові програмування) та отримають початкові навички програмування, але й вивчать характеристики комп'ютерного апаратного і системного забезпечення. Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Інтегральна компетентність (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності із поглибленим рівнем знань та вмінь організації обчислень, достатнім рівнем інтелектуального потенціалу для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі автоматизації технологічних процесів на залізничному транспорті, а також в суміжних сферах)

Загальні компетентності

1. **Синтез та аналіз.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу технологічних процесів, явищ, механізмів та розуміння їх причинно-наслідкових зв'язків. Знати і розуміти наукові положення, що лежать в основі функціонування комп'ютерних засобів
2. **Міжособистісна взаємодія.** Знати новітні технології в галузі комп'ютерної інженерії.
3. **Науково-дослідницькі навички.** Здатність провадження наукових досліджень у професійній діяльності та/або інноваційній діяльності, здатність генерувати нові ідеї.
4. **Інструментальні навички.** Вміння використовувати навички управління інформацією, навички роботи з використанням сучасних технологій для цілей забезпечення роботи систем автоматизації та комп'ютерно-інтегрованого керування.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо вас цікавлять інформаційні технології та комп'ютерна техніка в сфері автоматизації технологічних процесів на залізничному транспорті, вам потрібно саме це!

Від здобувачів очікується: базове розуміння математики, інформатики. Данна дисципліна входить до набору обов'язкових дисциплін даної освітньої програми.

Курс присвячений детальному вивченню складових комп'ютерної техніки, організації обчислювальних процесів, побудові та правильному оформленню алгоритмів для подальшої реалізації в вигляді програмних продуктів для розв'язання технічних і обчислювальних задач їх у системах управління транспорту України.

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, і особисто - у робочий час.

Огляд курсу

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає студентам глибоке розуміння комп'ютерної техніки та організації обчислювальних робіт та можливостей подальшого застосування її потенціалу для потреб залізничного транспорту України.

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Алгоритмізація обчислювальних робіт.

Модуль 2. Основи C/C++.

Модуль 3. Розширені можливості C/C++.

Модуль 4. Основи ООР/ООП мовою C/C++

Мета викладання навчальної дисципліни «Програмування та алгоритмізація» вивчення основних пристроїв персонального комп'ютера та роботи з ними, програмного забезпечення ПК, роботи.

Завданням вивчення дисципліни «Програмування та алгоритмізація» є: одержання студентами знань щодо програмного забезпечення ЕОМ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: основи побудови ЕОМ; призначення та принципи дії пристроїв ЕОМ; склад і призначення програмного забезпечення, пакети прикладних програм ЕОМ; основи сучасної технології підготовки задач до рішення на ЕОМ; вміти: володіти навиками роботи на ЕОМ; підготувувати обчислювальні задачі до

вирішення на ПЕОМ; будувати алгоритми для основних типів обчислювальних процесів та задач обробки даних;

мати уявлення про основи інформаційно – комп’ютерних технологій та їх використання.

Ресурси курсу

1. Матеріали дистанційного навчання. УкрДУЗТ: <http://do.kart.edu.ua/>
2. Електронна бібліотека УкрДУЗТ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.kart.edu.ua>
3. Основи програмування. [Електронний ресурс]. – <http://do.kart.edu.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Мислене древо (Українські інформаційні ресурси для освіти і науки). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.myslenedrevo.com.ua/>

Студентам пропонується розглянути питання, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії, під час проведення практичних та лекційних занять. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку заняття. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Список лекцій для денної форми навчання

Тема лекцій	
Модуль 1	
1. Вступ. Лінійні й розгалужені обчислювальні процеси (ОП)	
2. Циклічні структури алгоритмів	
3. Проектув. вкладених та ітераційних циклічних ОП	
4. Проектув. алг. пошуку екстремумів функцій (MAX/MIN)	
5. Проект. алгоритмів обчисл. процес. обробки масивів	
6 Проект. алгоритмів обчисл. процес. обробки двовимірних масивів	
7 Проект. алгоритмів обробки масивів з формуванням інших	
Модуль 2	
8 Мови високого рівня C/C++	
9. C/C++ (ISO/IEC 2017). Змінні, константи, вирази	
10. Цикли та інші оператори управління	
11 Оператори організації циклів	
12 Програми обробки екстремумів	
13 Програми обробки одновимірних масивів	
14 Програми сортування одновимірних масивів	
15 Програми обробки двовимірних масивів	
Модуль 3	
1(16) Структури даних користувача	
2(17) Показники	
3(18) Функції	
4(19) Динамічна робота з пам'яттю	
5(20) Файли даних	
6(21) Робота з BIOS	
7(22) Робота з портами	
Модуль 4	
8(23) Об'єктно - орієнтована концепція програмування на прикладі мови C++	
9(24) Класи та методи	
10(25) Синтаксис опису об'єктів	
11 (26) Обмеження при описі класів	
12 (27) Приклади опису класів	
13 (28) Приклади наслідування класів	
14 (29) Приклади опису складних класів	

Контрольні заходи результатів навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Програмування та алгоритмізація» потребує:

- виконання завдань згідно з навчальним планом (індивідуальні завдання, самостійна робота тощо);
- підготовки до лабораторних занять;
- роботи з інформаційними джерелами.

Поточний контроль (усне опитування), модульний контроль (тести), підсумкове тестування, залік (іспит). При оцінюванні результатів навчання викладач керується Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ.

Згідно Положенню про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання.

Принцип формування оцінки за перший та другий залікові модулі відбувається за 100-бальною шкалою, що наведено у таблиці, де максимальна кількість балів, яку може набрати студент за різними видами навчального навантаження.

Вид роботи	Модуль	
	I(3)	II(4)
Виконання та захист практичних (лабораторних робіт), робота на лекціях, самостійне виконання індивідуальних завдань з поточним оцінюванням знань	60	60
Модульне тестування	40	40
Сума балів за модуль	100	100
Підсумковий контроль	семестр – 100	

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО – 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО – 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

Студентам мають підготувати оформити виконати і захистити лабораторні роботи з зарахуванням до 50 балів. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.

Модульне тестування – комп'ютерне тестування наприкінці модуля, яке містить завдання по всьому вивченому за модуль матеріалу. Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (не менш 10 запитань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється до 4 балів). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Відвідування лекцій: На лекціях та лабораторних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань з теми. Активність на заняттях до 10 балів.

Іспит: Студент отримує іспит за результатами модульного 1 або 3-го та 2 або 4-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає бал за іспит. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на екзамені, відповівши на питання викладача (дати посилання на перелік залікових питань або їх список)

Команда викладачів:

Лектор:

БУТЕНКО Володимир Михайлович (кандидат технічних наук, доцент),

Контакти: +38 (057) 730-10-62, 068-606-6485 e-mail: butenko@kart.edu.ua

Розміщення кафедри: **Місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 4 поверх, 431 аудиторія**

Веб сторінка курсу: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://lib.kart.edu.ua>

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Очікувані результати навчання

В результаті навчання студент має розвинути здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу технологічних процесів, явищ, механізмів та розуміння їх причинно-наслідкових зв'язків. Також він відпрацьовує навик роботи в команді, вести наукові дискусії, переконувати та впливати на інших учасників групових процесів, демонструвати широкий спектр пізнавальних, правових і інтелектуальних навичок для цілей ефективного забезпечення функціонування систем автоматизації та комп'ютерно-інтегрованого керування, захисту інтелектуальної власності. В процесі освоєння курсу опановується здатність в провадженні наукових досліджень у професійній діяльності та/або інноваційній діяльності, здатність генерувати нові ідеї в області удосконалення ефективного забезпечення функціонування систем програмного забезпечення автоматизації та комп'ютерно-інтегрованого керування на залізниці використовуючи інструментальні навички, а саме вміння використовувати навик управління інформацією, навик роботи з використанням сучасних технологій.

Література

- 1 [Меркулов В. С., Гончаров В.О., Бутенко В. М. та ін. Основи алгоритмізації базових обчислювальних процесів: навч. посіб. з грифом МОН — Харків: УкрДАЗТ, 2008. — 163 с.](#)
- 2 [Бутенко В.М., Меркулов В.С., Чаленко О.В., Казанко О.В. / Основи програмування мовами високого рівня: навч. посіб. з грифом МОН — Харків: УкрДАЗТ, 2019. — 206 с.](#)
- 3 Modeling of vehicle movement in computer information-control systems // V. Moiseenko, O. Golovko, V. Butenko, K. Trubchaninova - RADIOELECTRONIC AND COMPUTER SYSTEMS, 2022. Pages 36 – 49. Open access – DOI: <https://doi.org/10.32620/reks.2022.1.03>
- 4 [Дослідження методів класифікації типів даних в технології автоматизованого синтезу програм// Павленко Є.П., Бутенко В.М., Губін В.О., Лубенець С.В./“Вісник НТУ «ХПІ»”, Харків, 2021. — № 1 – 2021 – 80 – 88.](#)
- 5 Математичне моделювання в розподілених інформаційно-керуючих системах залізничного транспорту [Текст]: Монографія / С. В. Лістровий, С. В. Панченко, В. І. Мойсеєнко, В. М. Бутенко. — Х.: ФОП Бровін О.В., 2017. — 220 с.
- 6 [Бутенко В. М., Павленко Є. П., Головка О. В. Інженерія програмного забезпечення. WEB-програмування// Посібн. З гриф. Вченої ради УкрДУЗТ. — Х.: УкрДУЗТ. — 2019 – 129 с.](#)
- 7 Determination model of the apparatus state for railway automatics with restrictive statistical data V. Moiseenko, O. Kameniev, V. Butenko, V. Gaievskiy// ICTE in Transportation and Logistics 2018 (ICTE 2018). Procedia Computer Science/ Volume 149, 2019, Pages 185-194. open access – doi.org/10.1016/j.procs.2019.01.122
- 8 [Бутенко В. М. Удосконалення математичної моделі представлення об'єктів у спеціалізованих комп'ютерних системах / В. М. Бутенко // Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті : тези стендових доповідей та виступів учасників 36-ї Міжнародної науково-практичної конференції "Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті" \(Харків, 16-17 листопада, 2023 р.\). — 2023. — № 3 \(додаток\). — С. 20.](#)
- 9 Силабус з дисципліни "Програмування та алгоритмізація". І та 2 семестри н.р. / укладач В. М. Бутенко. - Харків : УкрДУЗТ, 2024. - 6 с.
- 10 [Основи програмування мовою C++. Інтегроване середовище Visual C++: методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисциплін "Програмування", "Алгоритмізація та програмування", "Інформатика". - Частина 2 / укладачі : С. Є. Бантюков, В. М. Бутенко, О. В. Головка, С. О. Бантюкова, О. В. Чаленко; кафедра обчислювальної техніки та систем управління. - Харків : УкрДУЗТ, 2018. - 57 с.](#)
- 11 ДСТУ ISO 5807:2016 Оброблення інформації. Символи та угоди щодо документації стосовно даних, програм та системних блок-схем, схем мережевих програм та схем системних ресурсів (ISO 5807:1985, IDT)

Допоміжні ресурси курсу

1. [Бутенко В.М., Чуб С.Г., Головка О.В., Сергієнко Р.П. Удосконалення принципів схем інформаційно-вимірювальних та комутаційних компонентів систем залізничної автоматики електронними засобами комп'ютерної інженерії/Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті. — 2021. — №4 \(Том 26 \). — С. 15 – 23. ISSN: 2413-3833](#)
2. [Бутенко В.М. Методичні вказівки до лабораторних та самостійних робіт з дисципліни «Архітектура та програмування промислових систем керування» //Харків. Укрдузт. — 2020. — 50 с. \(спец 123, 174\)](#)
3. [Мойсеєнко В. І., Бутенко В. М. Безпечність спеціалізованих комп'ютерних систем: навч. посіб. з грифом УкрДУЗТ: Харків: УкрДУЗТ, 2020. — 126 с.](#)
4. [Бутенко В.М., Головка О.В. Особливості нормування методик розрахунку надійності компонентів з електронними елементами// Якість, стандартизація, контроль: теорія та практика: Матеріали 23-ї Міжнародної науково-практичної конференції, 27–28 вересня 2023 р. — Київ: АТМ України, 2023. — С. 13-15](#)
5. [Мойсеєнко В.І., Бутенко В. М., Головка О.В., Чуб С.Г. Проблеми випробувань комплексів технічних засобів керування та регулювання руху поїздів//Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті. — 2020. — ТОМ 25 №3. — С. 31 – 38](#)
6. [Бутенко В.М. Перегляд методик нормування розрахунку надійності електронних компонентів автоматики// Якість, стандартизація, контроль: теорія та практика: Матеріали 24-ї Міжнародної науково-практичної конференції, 24–26 вересня 2024 р. — Київ: АТМ України, 2024. — 144 с. ISBN 978-617-581-644-8 — С. 32 – 34.](#)
7. [Бутенко В.М., Чуб С.Г. Сучасна можливість покращення вимірювання геометричних величин координатно-вимірювальними машинами //Сучасні питання виробництва та ремонту в промисловості та на транспорті: Матеріали Міжнародного науково-технічного семінару, 25–26 березня 2025 р. — Київ: АТМ України; Житомир: ПП "Рута" 2025. — 180 с. — С. 18 – 20.](#)
8. [Бутенко В.М., Чуб С.Г. Покращення вимірювання геометричних величин координатно-вимірювальними машинами ремонтного виробництва модернізацією програмних компонентів // Інженерія поверхні та реновація виробів — Матеріали 25-ї Міжнародної науково-технічної конференції, 10–12 червня 2025 р., Київ: АТМ України; 2025. — 116 с. — С. 9 – 12.](#)

9. Педагогічна майстерність у забезпеченні якості здобуття ступенів вищої освіти в умовах надзвичайного стану / В. М. Бутенко // Новітні педагогічні підходи при організації освітнього процесу в Українському державному університеті залізничного транспорту: тези наук.-метод. конф. ун-ту (27-28 листопада 2024 року). - Харків: УкрДУЗТ, 2024. - С. 56-57.

10. Пат. № 126488 Україна Двополярний ключ інформаційновимірювальної техніки комп'ютерної інженерії систем залізничної автоматики / винахідники : В. М. Бутенко, С. В. Бутенко, В. О. Волокітін, О. В. Головка, Л. М. Кузьміна, В. І. Мойсеєнко, І. М. Сіроклін, М. В. Ушаков, А. В. Чуб, І. М. Чуб, С. Г. Чуб ; володілець : Український державний університет залізничного транспорту ; заявл. 11.11.2020 ; опубл. 12.10.2022, Бюл. № 41

11. Пат. № 154175 Україна Безпечний двополярний ключ з компонентами інформаційно-вимірювальної техніки для комп'ютерної інженерії систем залізничної автоматики / винахідники : В. М. Бутенко, Л. В. Волошина, О. В. Головка, В. О. Дяченко, А. В. Колісник, Г. Л. Комарова, І. О. Лебедько, І. М. Чуб, С. Г. Чуб, М. В. Ушаков, О. В. Щебликіна ; володілець : Український державний університет залізничного транспорту ; представник : С. В. Панченко ; заявл. 05.04.2023 ; опубл. 18.10.2023, Бюл. № 42.

12 ISO/IEC 14882:2020 Programming languages — C++ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iso.org/standard/79358.html>